

Практичне заняття № 2

Тема: Зміст поняття „культура мовлення” (семінар-практикум)

План

1. Теоретичні і практичні засади культури мовлення.
2. Чинники, що визначають рівень культури усного мовлення.
3. Мовна норма, критерії мовної норми. Літературна мова.
4. Мовна агресія як антипод культури.
5. Мовленнєва культура в контексті мовної політики держави.
6. Проблема культури ефірного мовлення.
7. Поняття „лінгвістична екологія”.

Література

- Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Посібник / За заг. ред. О. Сербенської. – Львів, 1994.
- Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – 4-е вид., перероб. і доп. – К., 1997.
- Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
- Головащук С.І. Російсько-український словник сталих словосполучень. – К., 2001.
- Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – Львів, 1996.
- Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне „Я”. – К., 2001.
- Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. – К., 1990.
- Непийвода Н. Практичний російсько-український словник. Найуживаніші слова і вислови. – К., 2000.
- Пономарів О. Культура слова. Мовно-стилістичні поради. – К., 2001.

- Сербенська О., Волощак М. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем. – К., 2001.
- Томан І. Мистецтво говорити. – К., 1996.

Завдання

1. Розкрийте сутність поняття „культура мовлення”.
2. Назвіть основні критерії мовної норми.
3. Схарактеризуйте рекомендовану працю Б. Антоненка-Давидовича. Орієнтовний план: 1) коротка довідка про автора; 2) бібліографічні дані; 3) структура книги; 4) чим ця праця корисна для кожного користувача мови; 5) що нового Ви дізналися з книги.
4. Який розділ із книги О. Пономарева Ви опрацювали? Схарактеризуйте його.
5. Що нового, порівняно з іншими російсько-українськими словниками, дає „Російсько-український словник складної лексики” С. Караванського?
6. Схарактеризуйте той розділ з „Антисуржика”, який Ви засвоїли.
7. Схарактеризуйте принципи побудови „Практичного російсько-українського словника” (найуживаніших слів і виразів) Н. Непійводи.
8. Назвіть типові помилки, яких припускаються, уживаючи іменникові форми.
9. Яких помилок припускаються, уживаючи числівникові форми?
10. Яких помилок припускаються, уживаючи прикметникові форми?

Завдання для самостійної позааудиторної роботи

1. Завдання 8, 9, 10 виконайте письмово.
2. За орфоепічним словником української мови виконайте тест № 1.

Тест

Переписати, прочитати вголос, правильно наголошуючи наведені слова; проставити наголоси (у тому числі й дублетні), перевірити їх за словником і з'ясувати причини допущених помилок. Запам'ятати правильні наголоси.

Автори, адже, агрономія, алфавіт, аналог, антипатія, апостроф, арахіс, байдуже, бенкет, бешкет, буржуазія, бюрократія, видання, визвольний (рух), визвольник, виразний, відтоді, вірша, вразити, вчення, всередині, вугілля, генезис, громадський, громадянин, грядки, гуртожиток, диктори, дефіс, директори, догмат, донька, дочка, дочиста, дояр, екскурс, експерт, епілог, еретик, жадоба, жалоба, жаркий, жевріти, живопис, завдання, завжди, злегка, знаменник, знахідка, зобразити, зокрема, зубожілий, індустрія, іноді, каталог, комбайнер, компроміс, корисний, кулінарія, Левко, літопис, мабуть, медикамент, металургія, милостивий, мовчазний, морзе, навскіс, навшпиньки, насамперед, напасть, ненависть, нещодавно, новий, об'єм, одинадцять, опріч, отаман, партер, пасквіль, повстання, позаторік, подруга, показник, позначка, поміщик, поміщиця, порядковий, приспів, приятель, псевдонім, разом, ракурс, римлянин, роки, розв'язання, розповіді, рукопис, русло, сегмент, середина, симетрія, спина, скарби, статуя, старанний, ступінь, сурма, також, твердий, тисячі, тонкий, туга, убрання, український, російський, уразити, уродженець, урочистий, усмішка, учні, фаховий, феномен, хворіти, центнер, цемент, цілий (в цілому), черговий, чисельник, черпати, шкереберть, шофер, чималий.